

**ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА КОЦЮБИНСЬКОГО**
Факультет дошкільної і початкової освіти імені Валентини Волошиної
Кафедра дошкільної освіти

МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

на тему: **Педагогічні умови організації фізкультурно-оздоровлювальної діяльності з дітьми старшого дошкільного віку**

Студентки 2 курсу МДПЛЗ групи
Ступеня вищої освіти магістр
Галузі знань 01 Освіта / Педагогіка
Спеціальності 012 Дошкільна освіта
Освітньої програми Дошкільна
освіта. Логопедія.
Нелюбіної Маргарити Михайлівни

Науковий керівник:

Колосова Олена Вікторівна, кандидат
педагогічних наук, старший викладач
кафедри дошкільної освіти

Розширена шкала _____

Кількість балів: _____ Оцінка: ECTS _____

Голова комісії _____

(підпис) (ініціали, прізвище)

Члени комісії

_____
(підпис) (ініціали, прізвище)

_____
(підпис) (ініціали, прізвище)

_____
(підпис) (ініціали, прізвище)

м. Вінниця – 2022 рік

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПРОБЛЕМИ ДОСЛІДЖЕННЯ..	7
1.1. Здоров'язберезувальні технології: дефінітивний аналіз.....	7
1.2. Естетичний потенціал фізкультурно-оздоровлювальної діяльності.....	19
1.3. Стан досліджуваної проблеми в практиці роботи закладів дошкільної освіти.....	28
РОЗДІЛ 2. ПРАКТИЧНІ ЗАСАДИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОБЛЕМИ ДОСЛІДЖЕННЯ.....	36
2.1. Проведення фізкультурних занять на основі казкового сюжету..	36
2.2. Використання альтернативних вправ спортивного характеру з дошкільниками.....	50
2.3. Запровадження дитячого туризму в закладі дошкільної освіти...	59
ВИСНОВКИ	73
.....	
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	78
ДОДАТКИ	83

ВСТУП

У сучасних умовах реформування дошкільної освіти активна реалізація здоров'язбереження як стратегічної мети діяльності дошкільного навчального закладу взаємозв'язана з актуальністю змін у дошкільній освіті та оптимізацією сучасної системи фізичного виховання дітей дошкільного віку. Проблема здоров'я, фізичного розвитку та фізичної підготовленості дітей дошкільного віку залишається актуальною. Чинники, що впливають на вирішення цієї проблеми залишаються незмінними: недостатня рухова активність та незадовільна емоційна насиченість занять з дошкільниками.

Старший дошкільний вік є одним із найважливіших періодів у процесі формування особистості людини. Саме в цьому віковому періоді закладаються основи здоров'я, відбувається інтенсивний розвиток фізичних якостей, необхідних для участі у різних формах рухового режиму, що створює умови для активного й спрямованого розвитку всіх функцій організму й інтелектуальних задатків дитини.

У положеннях нормативно-правових документів (Базовий компонент дошкільної освіти, Закони України «Про освіту», «Про дошкільну освіту», «Про охорону дитинства» та ін.), чинних програмах розвитку дітей дошкільного віку актуалізовано порушену проблему, наголошено на її практичній значущості, вказано основні орієнтири, яких мають дотримуватися педагоги закладів дошкільної освіти, наголошено на відповідальності батьків за створення умов для повноцінного й гармонійного розвитку дошкільників.

У Законі України «Про дошкільну освіту» одним із провідних завдань дошкільної освіти визначено «збереження та зміцнення фізичного, психічного і духовного здоров'я дитини; ...виховання свідомого ставлення до себе, оточення та довкілля; формування у дітей гігієнічних навичок та основ здорового способу життя, норм безпечної поведінки» [64]. Автори

Базового компоненту дошкільної освіти в змісті освітнього напрямку «Особистість дитини» наголошують на необхідності формування у дітей рухової, здобров'язбережувальної та особистісної компетентності й окреслили змістове наповнення перелічених компетентностей [25].

У контексті нашого дослідження особливого значення набувають філософсько-методологічні засади організації освітнього процесу (В.Андрущенко, С.Гончаренко, О.Гукаленко, І.Зязюн, В.Краєвський, В.Лутай, Н.Ничкало, І.Підласий, С.Сисоєва, О.Сухомлинська та ін.); вдосконалення професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури (В.Ареф'єв, С.Балбенко, Л.Волков, М.Данилко, М.Зубалій, О.Кругляк, Н.Мацкевич, Т.Овчаренко, О.Петунін, М.Садиков, Б.Шиян та ін.); педагогічні умови організації фізичного виховання дошкільників (О.Богініч, Е.Вільчковський, Л.Волков, Н.Денисенко, О.Курок, Н.Левінець, З.Нестерова та ін.).

В дошкільному віці відбувається формування систем рухових умінь та навичок, створюються сприятливі умови для виховання фізичних здібностей, що позитивно впливає на розвиток інтелектуальних здібностей. Саме тому одним із пріоритетних напрямків освітнього процесу в дошкільних навчальних закладах залишається організація фізкультурно-оздоровлювальної діяльності, впровадження оздоровчих технологій в процес фізичного виховання дітей.

Актуальними залишають питання підвищення рухової активності дітей дошкільного віку (О. Богініч, Е.Вільчковський, Т.Дмитренко, Н.Денисенко, О.Дубогай та ін.), що пов'язано з існуючим пасивним руховим режимом та пасивним способом життєдіяльності дошкільника вдома, коли основним об'єктом діяльності стає телевізор або електронні пристрої (планшет, телефон тощо).

Окреслений стан проблеми зумовили вибір теми дипломного дослідження: **«Педагогічні умови організації фізкультурно-оздоровлювальної діяльності з дітьми старшого дошкільного віку».**

Мета дослідження – обґрунтувати теоретичні засади організації фізкультурно-оздоровлювальної діяльності та визначити педагогічні умови, її організації.

Об'єкт дослідження – процес фізичного виховання дітей дошкільного віку.

Предмет дослідження – методи та прийоми реалізації педагогічних умов фізкультурно-оздоровлювальної діяльності з дітьми старшого дошкільного віку.

Відповідно до мети, об'єкта, предмета дослідження визначено **завдання дослідження:**

1. Здійснити дефінітивний аналіз поняття «здоров'язбережувальні технології».
2. Визначити естетичний потенціал фізкультурно-оздоровлювальної діяльності.
3. Виявити стан досліджуваної проблеми в практиці роботи ЗДО.
4. Визначити методи та прийоми реалізації педагогічних умов організації фізкультурно-оздоровлювальної діяльності дітей.

Для реалізації поставленої мети і розв'язання сформульованих у дослідженні завдань, нами було використано комплекс взаємопов'язаних **методів дослідження:**

– *теоретичні*: аналіз, синтез, порівняння, класифікація та узагальнення інформації з нормативних документів, філософської, психологічної, педагогічної літератури і методичних джерел в аспекті досліджуваної проблеми;

– *емпіричні*: анкетування, опитування, спостереження, бесіди, аналіз продуктів діяльності дітей;

– *статистичні* (статистична обробка результатів дослідження, їх якісний аналіз), що були застосовані з метою узагальнення результатів дослідження.

Експериментальна база дослідження. Дослідно-експериментальна

робота проводилась у ЗДО *** (м. Вінниця.) Дослідженням охоплено 57 дітей старшого дошкільного віку.

Апробація результатів дослідження здійснювалась на: Міжнародній науково-практичній Інтернет-конференції «Актуальні проблеми формування творчої особистості педагога в контексті наступності дошкільної та початкової освіти» (6-7 липня 2022 р., Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського); XII Міжнародній науково-практичній онлайн-конференція «Актуальні пріоритети сучасної науки, освіти і практики» (29 березня 2022 р., Париж, Франція).

Результати дослідження висвітлено в 2 публікаціях автора:

1. Береженна Л., Нелюбіна М. Розвиток творчості дітей старшого дошкільного віку в процесі рухової діяльності. Актуальні проблеми формування творчої особистості педагога в контексті наступності дошкільної та початкової освіти: збірник матеріалів VI Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції (Вінниця, ВДПУ імені Михайла Коцюбинського, 6-7 липня 2022 р.). Вінниця, 2022. Вип. 11. С. 68-71.

2. Береженна Л., Нелюбіна М., Лясківська Л. Ігрові квести у формуванні уявлень дошкільників про здоровий спосіб життя. The XII International Scientific and Practical Conference «Actual priorities of modern science, education and practice», March 29 – April 01, 2022, Paris, France. Paris, France March 29 – April 01, 2022. С. 545-547.

Структура роботи: магістерська робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел (123 найменування) та додатків. Загальний обсяг роботи – 99 сторінок, основний обсяг викладено на 77 сторінках.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрющенко Т. До здоров'я дітей – компетентністний підхід. *Дошкільне виховання*. 2014. №11. С. 20-23.
2. Бабачук Ю.М. Використання ігор з елементами спорту в процесі проведення туристичних походів та прогулянок у дошкільному навчальному закладі. *Педагогічні науки*. Вип. 18. Режим доступу: http://www.gnpu.edu.ua/files/VIDANNIY/Visnik_18/V18_133_138.pdf.
3. Байер О.М., Крутій К.Л. Використання казкотерапії в поєднанні з фітбол–гімнастикою як здоров'язбережувальна технологія. *Дошкільна освіта*. Запоріжжя: ТОВ «ЛПКС» ЛТД. 2008. №1. С. 54–64.
4. Безсонова О., Гонта Л. Підкорюємо вершини. Скелелазіння в дитячому садку. *Дошкільне виховання*. 2016. №7. С. 25-27.
5. Богініч О.Л. Фізичне виховання дошкільників засобами гри: навч.-метод. посіб. Київ: Шкільний світ, 2007. 20 с.
6. Богініч О.Л., Бабчук Ю.М. Рухливі ігри та ігрові вправи з елементами спортивних ігор для дітей старшого дошкільного віку: методичний посібник. – Тернопіль : Мандрівець, 2014. – 224 с.
7. Богомолова Л., Шевцова І. Мандруємо рідним краєм. *Дошкільне виховання*. 2015. №5. С. 26–29.
8. Букреєва Н. М., Гапон О. М. Створення здоров'язбережувального середовища в дошкільному закладі. *Дошкільна освіта*. 2007. № 3. С. 54–61.
9. Бурдига Т., Ангеленюк І., Жадан Л. Дитячий туризм: система роботи. *Палітра педагога*. 2011. №4. С. 20-24.
10. Вишківська В.Б., Шикиринська О.В. Організація самостійної роботи майбутніх вихователів ЗДО в умовах дистанційного навчання. Scientific Collection «InterConf», (32):with the Proceedings of the 7th International Scientific and Practical Conference «Scientific Research in XXI Century» (October 16-18, 2020) in Ottawa, Canada. – Kyiv: SPC InterConf, 2020. P.41-45.
11. Верлань А.Ф., Ус М.Ф., Піскун О.В. Адаптація персоналізованої інтелектуальної системи навчання. Неперервна професійна освіта: теорія і практика: зб. наук.праць, 2001. С.8-12.
12. Вільчковський Е.С., О. І. Курок О. І. Теорія і методика фізичного виховання дітей дошкільного віку: навч. посіб. Суми: ВТД «Університетська книга», 2008. 428 с
13. Вороніна Н. Батут – веселий тренажер. *Дошкільне виховання*. 2016. №3. С. 30–33.
14. Врочинська М., Шепель Н. Веселі походи малюків і їхніх батьків. Туристична стежина для старших дошкільнят. *Дошкільне виховання*. 2014. №6. С. 30-32.
15. Гаращенко Л. Способи організації дітей на заняття. *Дошкільне виховання*. 2013. №13. С. 9-12.
16. Гаращенко Л.В. Здоров'язбережувальні методики виховання у фізкультурно–оздоровчому процесі сучасного дошкільного закладу. *Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету*. Рівне, 2011. Випуск 1 (44). С. 67–71.
17. Гаращенко Л. Фізкультура на повітрі: здоров'язбережувальний підхід. *Дошкільне виховання*. 2012. №5. С. 29-30.
18. Гаркуша Г. В. Казкова гімнастика протягом дня. Харків: Основа, 2012. 173 с.
19. Гасанова І., Настругова О. Стретчинг – ефективна методика розвитку гнучкості. *Здоров'я та фізична культура*. 2012. Січень (№ 1). С. 17 – 22.
20. Голюк О. А., Пахальчук Н. О. Особливості педагогічної взаємодії між учителем і учнями в сучасній початковій школі. Нова українська школа в умовах викликів сучасності: зб. тез доповідей. 2019. С. 14.

21. Голюк О.А., Пахальчук Н.О. Досвід підготовки вчителя до естетичного виховання молодших школярів: історико-педагогічний аспект. *European vector of contemporary psychology, pedagogy and social sciences: the experience of Ukraine and the Republic of Poland: collective monograph*. Sandomierz: Izdewniciba "Baltija Publishing", 2018. Volume 3. P. 93-114.
22. Гончарова НМ. Здоров'яформуючі технології у процесі фізичного виховання дітей молодшого шкільного віку: монографія. Луцьк: Вежа-Друк, 2018. 336 с.
23. Григорович О.П., Пахальчук Н.О. Педагогічні умови формування інноваційної культури майбутнього вчителя початкової школи в умовах реформування змісту освіти. *Modern researches in psychology and pedagogy : Collective monograph*. Riga : Izdewniciba «Baltija Publishing», 2020. С. 94-111.
24. Грошовенко О.П., Пахальчук Н.О., Стахова І.А. Технології формування природничо-екологічної компетентності молодших школярів. *International scientific and practical conference «Pedagogy and Psychology in the Modern World: the art of teaching and learning» : conference proceedings, February 26–27, 2021. Vol. 2*. Riga, Latvia: Baltija Publishing, 2021. С. 31-34.
25. Давидова Н. Дитячий хулахупінг. *Дошкільне виховання*. 2017. №10. С. 31-35.
26. Демченко О.П. Підготовка майбутніх фахівців дошкільної освіти до розвитку соціальної обдарованості дітей в проблемному полі педагогіки вищої школи. *Людинознавчі студії : збірник наукових праць Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Серія «Педагогіка» / ред. кол. М. Чепіль (головний редактор) та ін. Дрогобич : Редакційно-видавничий відділ ДДПУ імені Івана Франка. Випуск 6/38 (2018). С.116-130.*
27. Демченко О.П. Розвиток творчих здібностей майбутніх вихователів обдарованих дітей. *Сучасна освіта – доступність, якість, визнання: збірник наукових праць міжнародної науково-методичної 65 конференції, 14–15 листопада 2018 року, м. Краматорськ / під заг. ред. д-ра техн. наук., проф. С. В. Ковалевського. Краматорськ : ДДМА, 2018. С.81-84.*
28. Денисенко Н.Ф. Управління системою фізичного виховання дітей у дошкільних навчальних закладах. *Запоріжжя: Ліпс ЛТД, 2001 308 с.*
29. Денисенко Н.Ф., Аксьонова О.П. Через рух – до здоров'я дітей : навчально-методичний посібник. Тернопіль: Мандрівець, 2009. 88 с.
30. Дмитрів Р.В., Тимчишин І.Д. Формування рухової компетентності дітей дошкільного віку як психолого-педагогічна проблема. *Дитинство ХХІ століття: інноваційна освіта: матеріали ІV Всеукраїнської науково-практичної конференції. Кременчук: Методичний кабінет, 2021. С. 24-28.*
31. Долинна О. Самостійна діяльність дітей у дошкільному закладі. *Вихователь-методист дошкільного закладу*. 2010. № 1. С. 7-9.
32. Дубогай О. Фізкультура як складова здоров'я та успішного навчання дитини. Київ: Вид. дім «Шкільний світ»: Вид. Л. Галіцина. 2006, 128 с.
33. *Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України; головний ред. В. Г. Кремень. Київ: Юрінком Інтер, 2008. 1040 с*
34. Єфіменко М. Фізкультурні корекційні етюди. Оптимальний руховий режим дошкільників. *Дошкільне виховання*. 2014. №12. С. 20-22.
35. Загородня Л. П., Тітаренко С. А., Барсуковська Г. П. Фізичне виховання дітей дошкільного віку: навчальний посібник. Суми: Університетська книга, 2011. 272 с.
36. Івахно О. П. Використання здоров'яформуючих технологій у сучасному дошкільному закладі для дітей загального розвитку. *Гігієна населених місць: зб. наук. праць*. Київ, 2008. Вип. 52. С. 64 – 70.
37. Ігрова діяльність дошкільника: молодший дошкільний вік / Піроженко Т.О. та ін. Київ: Генеза, 2016. 88 с.
38. Камінська О. Хороводи – терапія танцем. *Дошкільне виховання*. 2015. №7. С. 25-27.

39. Капська А.Й., Мільчевська Г.С. Фізична самореалізація старшого підлітка в умовах дитячого оздоровчого табору. *Вісник Запорізького національного університету*. 2012. № 8. С. 65–73.
40. Коваль Т.В., Граб О.Д. Розвиток творчої особистості майбутнього педагога засобами народного музичного мистецтва / Т.В. Коваль, О.Д. Граб // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах : зб. наук. пр. / [редкол.: А.В. Сущенко (голов. ред.) та ін.]. Запоріжжя : КПУ, 2021. Вип. 74. 216 с. Т. 2. С. 211-215.
41. Колеснік К.А. Організації групової діяльності дітей у закладах дошкільної освіти: практикум. Вінниця : ВДПУ, 2021. 52 с.
42. Колосова О. В. Форми взаємодії дошкільного закладу з сім'єю у контексті формування соціальної компетентності дітей старшого дошкільного віку. *Вісник Прикарпатського університету*. Івано-Франківськ. 2013. Вип. XLVI. С. 73-77.
43. Колосова О.В Колектив як фактор соціального становлення особистості старшого дошкільника. *Наукові записки ВДПУ ім. М.Коцюбинського*. Серія : Педагогіка і психологія : Зб. наук. праць. Вип.42. – Ч.2 / Редкол.: В.І. Шахов (голова) та ін. - Вінниця : ТОВ «Нілан ЛТД», 2014. С. 31-35.
44. Кривошея Т.М. Наступність у навчанні та вихованні дітей дошкільного і молодшого шкільного віку в педагогічній спадщині Я.А.Коменського // *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету ім. М.Коцюбинського*. Серія: Педагогіка. – 2009. - № 28. – С. 349-354.
45. Кривошея Т.М. Педагогічні умови реалізації взаємозв'язку розумової та естетичної діяльності молодших школярів у процесі вивчення математики // *Молодий вчений*. - № 5.2. (57.2). - травень, 2018. – С.93 – 99.
46. Крошка С.А. Використання оздоровчої гімнастики у дошкільному закладі / С. А. Крошка. *Пошуки та знахідки: матеріали наукової конференції ДДПЗ «Донбаський державний педагогічний університет»*. Слов'янськ, 2015. Вип. 15. С. 92 – 95.
47. Крутий К. Л., Деснова І. С., Замелюк М. І. Самодіяльна гра дитини дошкільного віку: важливість єдиних термінологічних підходів. *Академічні студії. Серія «педагогіка»*. 2022. (1). №122-133.
48. Крутий К. Що ми робимо для здоров'я вихованців або як віднайти необхідну технологію? URL: <https://cutt.ly/TMWefqN>
49. Крутий К.Л., Деснова І.С., Замелюк М.І. Дефініція «Гра як провідний тип діяльності дошкільника»: аналіз підходів / *Академічні студії. Серія Педагогіка*. 2021. 2(4). С. 84-91.
50. Кудикіна Н.В. Теорія ігрової діяльності дітей: монографія / Н.В. Кудикіна. Київ: НМЦВД КУ імені Бориса Грінченка, 2012. 235 с.
51. Лазаренко Н. Культура мовлення як невід'ємна складова ключових компетентностей сучасного педагога. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського*. Серія: Філологія (мовознавство) : Збірник наукових праць / [гол.ред. Н. Л. Іваницька]. Вінниця: ТОВ «Фірма «Планер», 2016. Вип.23. С.36-42.
52. Лазаренко Н.І., Колеснік К.А. Впровадження технології групової діяльності в контексті ігрового підходу організації освітнього процесу дітей дошкільного віку. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського*. Серія: педагогіка і психологія. Випуск 65. 2021. С. 24-28.
53. Левінець Н. В. Здоров'язбережувальний освітній простір дошкільного навчального закладу. *Личность в едином образовательном пространстве: сб. науч. ст. I Международного образовательного форума* / под. науч. ред. проф. К. Л. Крутий. Запоріжжя: ООО «ЛІПС» ЛТД, 2010. Ч. 3. С. 235–238.

54. Левінець Н. В. Моделювання здоров'язберігаючого середовища дошкільного навчального закладу: сучасні підходи. URL: <http://www.ird.npu.edu.ua/files/levinesc.pdf>.
55. Ленська Т. Рухова активність на свіжому повітрі. *Дошкільне виховання*. 2009. №11. С.12-14.
56. Лохвицька Л. Розвивальне середовище для дітей раннього віку. *Дошкільне виховання*. 2003. № 11. С. 12-14.
57. Лохвицька Л.В., Андрущенко Т.К. Виховання здоров'я дитини в сучасній сім'ї. Сім'я – берегиня здоров'я дитини: навч.-метод. посіб. Тернопіль: Мандрівець, 2010. 228 с.
58. Любчак Л.В., Кривошея Т.М. Використання інтерактивних технологій навчання у фаховій підготовці майбутнього вихователя дошкільного навчального закладу. *«Гуманітарний простір науки: досвід та перспективи»: зб. матеріалів XIV Міжнарод. наук. практ. інтернет-конф., 7 листопада 2017 р.* – Переяслав-Хмельницький, 2017. Вип. 14. С.93-98.
59. Масляк І. П., Шепель А. П., Веретельникова Ю. А. Оцінка рухової підготовленості дітей старшого дошкільного віку. Актуальні проблеми фізичного виховання різних верств населення: матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції (Харків, 22 травня 2017 р.). Харків: 121 ХДАФК, 2017. С. 111–123.
60. Музика Т. Ритмічна гімнастика: Методичні рекомендації та комплекси вправ. *Здоров'я та фізична культура*. 2009. Січень(№ 3). С. 1–8.
61. Невгамовні чомучки. Психологічні особливості дітей дошкільного віку. 4–5 роки життя / авт.-уклад. О. С. Нурєєва, З. І. Шейнфельд. Харків: Вид. група «Основа»: «Тріада+», 2008. 253 с.
62. Нечипоренко І.О. Організація активного відпочинку дітей в дошкільному закладі: дидактична розробка, що містить різні форми роботи з активного відпочинку дітей *Дошкільний заклад*. 2016. № 3. 64 с.
63. Огністий А. В., Огніста К. М. Теоретико-методичні основи фізичного виховання дітей дошкільного та молодшого шкільного віку (опорні конспекти лекцій). Тернопіль: ТАЙП. 2018. 86 с.
64. Олійник Н. А., Білик Т. С. Гендерні підходи в початковій школі. матеріали міжнародної науково-практичної конференції *«Сучасні тенденції та фактори розвитку педагогічних та психологічних наук»*. (м. Київ, Україна, 4-5 лютого 2022 року). Київ : ГО «Київська наукова організація педагогіки та психології», 2022. С. 99-103.
65. Основи теорії та методики фізичного виховання: навч. посіб. / Товт В. А. та ін. Ужгород: Графіка, 2010. 138 с.
66. Павелків Р. В., Цигипало О. П. Дитяча психологія: навч. посіб. Київ: Академ-видав, 2008. 432 с.
67. Пангелова Н.Є. Теоретико-методичні засади формування гармонійно розвиненої особистості дитини дошкільного віку в процесі фізичного виховання: дис. ... доктора наук з фізичного виховання і спорту: 24.00.02. Переяслав-Хмельницький, 2014. 445 с
68. Пасічник В., Петрина Р. Сучасні підходи щодо поєднаного фізичного і розумового розвитку дітей старшого дошкільного віку. *Молода спортивна наука України*. 2012. Т. 2. С. 150–155.
69. Пасічник В., Пітин М., Окопний В. Концепція ігрової діяльності у межах фізичного виховання дітей дошкільного віку. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*. 2022. № 9 (154). С. 78-85.
70. Пасічник В.М., Гарбар Д.О. Динаміка показників фізичної підготовленості дітей 5-6 років під впливом фізкультурно-оздоровчих занять з елементами мінібаскетболу. *Науковий часопис національного педагогічного університету імені М. П.*

- Драгоманова.* Серія № 15 Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт). 2021. №142. С. 95–99.
71. Пасічник В.М., Еделев О.С., Городинська І.В. Індивідуальні особливості дітей дошкільного віку як чинник диференціації ігрової діяльності у фізичному вихованні. *Вісник Запорізького національного університету.* Серія «Фізичне виховання і спорт». 2021. № 2. С. 45–56.
  72. Пахальчук Н. Використання мультимедійних технологій у підготовці студентів до фізичного виховання дошкільників. *Психолого-педагогічні проблеми сільської школи* / ред. кол.: Побірченко Н.С. (гол. ред.), Коберник О.М. та ін. 2014. № 8. С. 132-137.
  73. Пахальчук Н. О., Мируха О. І., Романенко Г. М. Педагогічні умови активізації рухової активності дітей. *Молодий вчений.* 2019. № 5.2 (96.2). С. 72-75. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2019/5.2/17.pdf>
  74. Пахальчук Н. Педагогічні умови ефективної підготовки майбутніх учителів початкових класів до формування естетичного досвіду молодших школярів. *Наукові записки: наук.-практ. конф. викладачів і студ. (Вінниця, 1-3 квіт. 2008 р.) Сер. Початкове навчання.* Вінниця, 2008. Вип. 6, Ч.1. – С. 43–46.
  75. Пахальчук Н. Формування естетичного досвіду дітей дошкільного віку в процесі фізичного виховання. *Реалізація ідей В.О. Сухомлинського в практиці роботи сучасної початкової школи: збірник матеріалів педагогічних читань.* Вінниця : Ландо ЛТД, 2015. Вип. 10. С. 8–11. URL: <http://library.vspu.net/jspui/bitstream/123456789/682/1/007.pdf>.
  76. Пахальчук Н.О. Організація фізичного виховання молодших школярів у сільській школі. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології.* 2012. №2(20). С. 303 – 310.
  77. Пахальчук, Н. О. Естетичний досвід молодшого школяра: структурнофункціональний аналіз. *Наукові записки. Сер.: Початкове навчання.* Вінниця. 2007. Вип. 5, ч. 1: Наук.-практ. конф. викладачів і студ., 5–7 квіт. С. 113–117.
  78. Печка Л. Футбол – друг, партнер і тренер. *Дошкільне виховання.* 2014. №3. С. 24-26.
  79. Поліщук В. В. Організаційно–методичні засади фізичного і розумового виховання старших дошкільників в процесі туристсько–краєзнавчої діяльності. *Переяслав–Хмельницький: Пальміра, 2007.* 169 с.
  80. Поліщук В. В. Розвиток рухових і розумових здібностей дітей 5 і 6 років життя в процесі фізичного виховання засобами дошкільного туризму: дис. канд. наук з фіз. вих. і спорту. *Переяслав–Хмельницький.* 2008. 266 с.
  81. Поніманська Т. І. Дошкільна педагогіка: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Київ: Академвидав, 2006. 456 с.
  82. Про дошкільну освіту. Закон України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2628-14#Text>
  83. Розвиток «рухового інтелекту» дітей на заняттях з фізичної культури. *Науково-методична розробка / за ред. О.Аксьонової, Н.Денисенко, О.Миронюк, С.Циба.* Запоріжжя, 2009. 116 с.
  84. Сахарова О. Вплив педагогічних ідей Василя Сухомлинського на збагачення словника молодших дошкільників у процесі фізичної діяльності. Використання педагогічної спадщини В. О. Сухомлинського в розробці змісту передшкільної освіти: колективна монографія. Київ : Видавничий дім «Слово», 2020. С. 235–261
  85. Сахарова О. М. Педагогічні умови збагачення словника дітей молодшого дошкільного віку в процесі фізичного виховання. *Науковий вісник Ізмаїльського державного гуманітарного університету.* Серія «Педагогічні науки»: зб. наук. пр. Вип. 49. 2020. Ізмаїл : РВВ ІДГУ, 2020. С. 121–127.

86. Словник термінів та понять зі спортивних дисциплін: навч.-метод. посіб. / уклад.: О. О. Момот та ін. Полтава: Видавець Шевченко Р. В., 2019. 147 с
87. Словник навчально-педагогічних понять і термінів: методичний посібник /Укл. ЛП Вовк, ГД Панченко, ОС Падалка, та ін. К.: Вид-во НПУ імені МП Драгоманова. 2001. 83 с.
88. Стегній Я. Маленькі «туристи»: заняття-розвага для старших дошкільнят. *Дошкільнє виховання*. 2007. №6. С. 28-29.
89. Степанова І., Михайлова Л. Взаємодія сім'ї і школи в організації фізкультурно-оздоровчої роботи. *Спортивний вісник Придніпров'я*. 2010. № 2. С. 74–46.
90. Теорія і методика фізичного виховання. Загальні основи теорії та методики фізичного виховання: підручник, в 2–х томах / за ред. Т. Ю. Круцевич. Київ: Олімп. л–ра, 2008. Т. 1. 391 с.
91. Теорія та методика викладання українського народного танцю: навч. посібн. / Т.Л. Повалій. Суми : СПДФО Повалій К. В., 2015. 250 с.
92. Харматова В. Ігровий стретчинг – сучасний засіб зміцнення здоров'я. *Дошкільнє виховання*. 2014. №9. С. 29 – 31.
93. Чмир'єв О. Флорол – територія здоров'я. *Дошкільнє виховання*. 2016. №5. С. 20-23.
94. Шикиринська О.В. Створення майбутніми вихователями інтерактивних вправ у сервісі Learningapps за умов дистанційного навчання. *Science and Global Studies: Abstracts of scientific papers of VII International Scientific Conference (Prague, Czech Republic, April 15, 2021) / Financial And Economic Scientific Union, 2021. P. 60–63.*
95. Шикиринська О.В., Вишківська В. Б. Google-clasroom як засіб формування ІКТ-компетентності майбутнього вчителя початкової школи. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського*. Серія: педагогіка і психологія. – 2020. Випуск 61. С. 75-78.
96. Шикиринська О., Якименко Ю. Специфіка естетичного виховання дітей дошкільного віку в умовах сім'ї. *Наукові записки: Збірник матеріалів науково-практичної конференції викладачів і студентів факультету дошкільної, початкової освіти та мистецтв*. Серія «Мистецтво» /відп. Л.В.Старовойт. Вінниця: ФОП Корзун Д.Ю., 2021. С. 131-137.
97. Abdullaev J. K. Innovations in Fitness Works and Physical Education. *Journal of Pedagogical Inventions and Practices*. 2022. №6. P. 159–161.
98. Brandi, M. Eveland-Sayers, R.S., Farley, D.K., Fuller, D.W., Morgan, J.L. Physical Fitness and Academic Achievement in Elementary School Children. *Journal of Physical Activity and Healt*. 2019. № 6. P. 99-104.
99. Demchenko O., Koval T., Vatso M., Lyumar Y., Turchyna I. Развитие рефлексивного компонента готовности будущих педагогов к работе с одаренными детьми во время тренинговых занятий. *Society. Integration. Education: Proceedings of the International Scientific Conference. Volume I, May 22th-23th. 2020. P. 119-132.*
100. Demchenko O., Kazmirchuk N., Zhovnych O., Stakhova I. Podorozhnyi Vadym, Baranovska Iryna. PREPARING STUDENTS FOR THE USE OF THEATER ACTIVITIES FOR CHILDREN'S DEVELOPMENT SOFT SKILLS: EUROPEAN CONTEXT. *SOCIETY. INTEGRATION. EDUCATION. Rpoceedings of the International Scientific Conference. Volume I. May 27th - 28th. 2022. P. 31-46.*
101. Demchenko, O., Bondar, Y., Shykyrynska, O., Komarivska, N., Lyubchak, L., Stakhova, I., Dabizha, L. Development of youth's creative abilities schoolchildren by BYOD technology. *SOCIETY. INTEGRATION. EDUCATION. Proceedings of the International Scientific Conference. 2022. May 27th-28th, (I volume), P. 341-350.*
102. Demchenko, O., Kronivets, T., Pylypenko, Y., Khilya, A. IMPLEMENTATION OF THE EUROPEAN EXPERIENCE OF SOCIAL INCLUSION IN THE TRAINING OF SPECIALISTS OF A SOCIO-ECONOMIC PROFILE (UKRAINIAN CONTEXT).

- In SOCIETY. INTEGRATION. EDUCATION. Proceedings of the International Scientific Conference. 2022. Vol. 1, P. 47-56.
103. Hamidovna, N.R. Preparation of children in schools by making technological techniques in pre-school education. *European Journal of Research and Reflection in Educational Sciences*. 2020. №8. P. 120-124.
  104. Holiuk O., Pakhalchuk N., Rodiuk N., Demchenko O., Kit G. Criteria and indicators of formation of humanistic and value attitude of primary schoolchildren towards themselves. SOCIETY. INTEGRATION. EDUCATION Proceedings of the International Scientific Conference. Volume III, May 22th -23th, 2020. C.198-211.
  105. Karuk I., Kolesnik K., Kryvosheya T., Prysiazhniuk L., Shykyrynska O. Organization of group activities of older preschool children in the process of experimenting. Society. Integration. Education. Proceedings of the International Scientific Conference, May 28 th - 29th. – Rezekne, 2021. – Vol. II. – P. 729-743.
  106. Karuk I., Kolesnik K., Kryvosheya T., Prysiazhniuk Larysa, Shykyrynska Oleksandra. Organization Of Group Activities Of Older Preschool Children In The Process Of Experimenting. *Society. Integration. Education* : Proceedings of the International Scientific Conference, May 28th-29th, 2021. Volume II. SCHOOL PEDAGOGY PRESCHOOL PEDAGOGY. Rēzekne, 2021. P.729-743. <https://doi.org/10.17770/sie2021vol2.6247>
  107. Khilya A., Kolosova O., Blashkova O., Hodlevska V. Use of Art Pedagogy in the Process of Adaptation of Immigrant Student to the Conditions of the University. Society. Integration. Education. 15th International Scientific Conference. Rezekne Academy of Technologies, Rezekne, Latvia. 2021. P. 259-269.
  108. Kholmiraevich, A. J. Innovations In Fitness Works and Physical Education. *Texas Journal of Medical Science*. 2021. № 2. P. 4-5.
  109. Korol A., Blashkova O., Kravchenko V., Khilya A. Web-Technologies and multimedia systems in the training of professionals in the education system. Environment. Technology. Resources. Proceedings of the 13th International Scientific and Practical Conference. Rezekne, Latvia, 2021. Vol. 2. P. 244-248.
  110. Kruty K., Desnova I. Introduction of the italian Reggio – approach to the creation of the environment in local communities of ukraine / Territory of innovations: best practices for sustainable development at the local level. Part 1: digest of analytical stage of international scientific and educational project. Collective Monograph. Sc. ed. V. Omelianenko, O.Prokopenko, T. Tirto. Tallinn : Teadmus. 2022. P.50-75.
  111. Kruty, K., Zdanevych, L., Demianenko, O., Pakhalchuk, N., Perminova, L., Garachkovska, O. E-learning methods in students' education. *International Journal of Innovative Technology and Exploring Engineering*. 2019. № 8(12). P. 251-256.
  112. Lazarenko N. Brovchak L., Starovoit L. The development of musical intelligence in junior schoolchildren during the lessons of the artistic cycle. SOCIETY. INTEGRATION. EDUCATION. Proceedings of the International Scientific Conference. Volume IV, May 24-25, 2019. P.422-439
  113. Lazarenko N., Kolomiets A., Kolesnik K. Peculiarities of Organization of Group Interaction of Preschool Children in the Process of Game-Experimentation. *Preschool Education: Global Trends*, 2. 2022. Retrieved from <https://preschool-journal.com/index.php/journal/article/view/16>
  114. Narimbaeva, L.K. The Development Of The Preschool Education System Is A Requirement Of The Times. *The American journal of social science and education innovations*. 2020. № 2(11). P. 108-111.
  115. Nosirova, R.K. Methodology for teaching outdoor games in preschool institutions. *Academic Research in Educational Sciences*. 2020. № 1(4).
  116. Pasichnyk, V., Melnyk, V., Levkiv, V., Kovtsyn, V. Effectiveness of integral-developmental balls use in complex development of physical and mental abilities of

- senior preschool age children. *Journal of Physical Education and Sport*. 2020. № 15, (4). P. 775-780.
117. Provorova Y., Ivakhnenko, T.; Oliinyk N., Tamarkina O., Atroshchenko T. Development of the Emotional Stability Seen as a Personal Leadership Quality Using the Acmeological Approach in the Master's Students. *European Journal of Educational Research*,. 2021. v10 n1 p275-284 <http://dx.doi.org/10.12973/eu-jer.10.1.275>
  118. Prysiazniuk, L., Genkal, S., Nadon, V., Tomchenko, M., Fomina, I., & Lytvyn, A. (2022). Psychological and Pedagogical Features of the Organization of Collective Forms of Work in Different Age-Related Groups. *Revista Romaneasca Pentru Educatie Multidimensionala*, 14 (1Sup1), 172-190. <https://doi.org/10.18662/rrem/14.1Sup1/544>
  119. Prysiazniuk, L., Gusak, L., Prokopchuk, V., Prokopiv, L., Vyshnivska, N., & Romanenko, L. (2021). Training Primary School Teachers to Organize Collective Forms of Work in Small Rural Schools. *Revista Romaneasca Pentru Educatie Multidimensionala*, 13 (2), 147-166. <https://doi.org/10.18662/rrem/13.2/415>
  120. Sakharova O. The essence of the «physical culture» concept in preschool pedagogy. *IOSR Journal of Humanities And Social Science (IOSR-JHSS)*. 2021. Volume 26, Issue 1, Series 7 (January. 2021). P. 37–42.
  121. Stakhova I., Shykyrynska O., Demchenko O., Groshovenko O., Imber V. Formation of readiness of future primary school teachers for environmental activities: creative aspect. Society. Integration. Education. Proceedings of the International Scientific Conference, May 28 th - 29th. Rezekne, 2021. Vol. I. P. 642-655.
  122. Starosta, W., Wangryn, M. ABC polskiej gry w ringo (Metodyka nauczania techniki i taktyki). Międzynarodowe Stowarzyszenie Motoryki Sportowej. Polskie Towarzystwo Ringo. Warszawa. 2012. № 36. P. 146.
  123. Starovoit L. Psychological and pedagogical aspects of preschoolers creative development in the process of creative labor training. Zbior artykułów naukowych. Konferencji Międzynarodowej Naukowo-Praktycznej “ Pedagogika. Współczesne tendencje w nauce i edukacji. Warszawa: Wydawca: Sp. z o.o. «Diamond trading tour», 2016. P. 84-87.
  124. Shykyrynska O., Kanarova O., Medun L. Features of soft skills development children of senior preschool age in play activity: theoretical and methodological aspect. Science and education for sustainable development: Publishing House of University of Technology, Katowice, 2022. p. 708-719. <https://cutt.ly/k1LSFrz>
  125. Stork, S., Sanders, W. Physical Education in Early Childhood. *The Elementary School Journal*. 2017. № 108 (3). P. 197-206.
  126. Wilczkowski E. Wychowanil firyczne dzieci w wieku przedszkolnym. Piotrkow Trybunalski, 2012. 286 p.